

Ogerska krčma ali „esarda.“

Odkar ljudje potujejo po svetu, nahajajo se ob cestah hiše, v katerih trudni popotnik dobi počitka in vsega, česar mu je treba v okrepanje njegovega telesa. Take hiše imenujemo krčme ali gostilnice. Zna se, da so krčme zelo različne po svoji vnanji podobi, pa tudi po svoji notranji opravi. Po velikih mestih so take hiše zidane z velikimi troški, ter je v njih preskrbljeno z vsem, česar koli potrebuje človek, ki potuje po svetu in bi rad imel postrežbo, kakeršne je vajen doma pri svoji družini. Krčme imajo torej ta namen, da vzprejemajo goste v svoje prostore in jim postrezajo takó, kakor si gostje želé.

Po vaséh so krčme mnogo priprostejše nego po mestih in trgih. Tu se krčmar ne pečá samó s postrežbo v njegovo hišo dohajajočih gostov, marveč tudi s kakim drugim obrtom, poljedelstvom in živinorejo. Mnogo krčmarjev na kmetih je tudi trgovcev, rokodelcev itd., kar je po vsem naravno, ker o samih svojih gostih bi se ne mogli preživeti. V krčmi na kmetih tudi ne more vsak gost zahtevati zase posebne sobe, kajti vsak, kdor v tako krčmo pride, najde le jedno samo sobo, v katerej

Ogerska krčma ali „esarda.“

gostje drug poleg drugega sedé, jedó, pijó, kadé, igrajo, pojó, se pripravajo itd. Vse to gledati in poslušati ni vsacemu v veselje; a dobé se tudi ljudjé, ki se ravno v takej družbi počutijo prav ugodno, ter se večkrat dolgo v noč zabavajo pri istej mizi v krčmi. Hoja

v krčmo postane lahko navada, kar premnoge izkušnje učé; gorjé tistemu, pri katerem se ta navada izpremeni v strast. „Pitni bratje v mladosti, siromaštva svatje v starosti.“ pravi narodna prislovica, ki je tudi resnična. A druga se glasi: „Pijanec se spreobrúne, kadar se v jamo zvrne.“

Krčma, katero vam danes v podobi stavimo pred oči, je krčma, kakeršne se nahajajo po ogerskih vaséh in jo po ogrsko „esarda“ imenujejo. Pravi Oger je užé po naravi jako vesel in živ človek, zatorej si lahko mislite, kako življenje je v takej krčmi, kadar se precejšno število takih ljudi vanjo nabere. Ne le, da se vrlo praznijo kozarci — ker Ogerska v naši monarhiji največ pridela vina — temveč slišijo se tudi vesele pesni, eigani godejo na svoje gosli in veselemu življenju ni konca ne kraja. V ogrske „esardi“ se dobé ljudjé vsake vrste skupaj. Tu sedí Oger, vihajoč svoje velikanske brke, ter posluša veselo eigansko godbo. Poleg njega sedí ubožni Slovak s svojo drateno robo. Stojéč, z bičem v roci, pije tujec voznik v tem, da se mu odpočijejo konji zunaj

pred lišo. K tem se pridružijo še drugi ljudje, različni po stanú, jeziku in noši. Da-si se zelo razlikujejo drug od drugega, vendar so si vsi dobri in prijazni pri kozarcu vinske kapljice.

Bodi si, da je „esarda“ kraj v počitek in okrepčanje mnogih tujih in domačih, vendar se ta kraj tudi lahko izpremeni v lišo, katere se je treba varovati in izogibati. Po samotnih krajih so krème večkrat v zbirališče najbolj zavrženih ljudi. Tu se dogovarjajo o hudobnih činih, delajo načrte k tatvini in ropu, o katerih navadno krčmar najbolje vé svetovati. Tujei, ki pridejo nevedoč v tako razbojniško gnezdo, izgubé vse svoje premoženje in večkrat še celó življenje. Marsikdo je šel vesel iz dóma, misleč, da se povrne srečen in zadovoljen, a ni ga bilo več nazaj, in njegova žena in otroci niti toliko ne vedó, kje počivajo kosti dobrega očeta.

Najbolj priproste krème vidimo po vzhodnih deželah. Prenočišča po teh krajih večinoma niso nič drugega, nego prav priprosto sestavljena streha, ki nas brani dežja; drugih ugodnosti tu ne najdeš. Po okolnostih so tudi taka zavetja popotnikom velika dobrota, samó da je treba imeti pri sebi óno čudno zélice, ki se imenuje „zadovoljnost.“

T.

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

X. Krško.

Proti severovzhodnej strani od Kostanjevice, kaki dve uri hoda, je prijazno mestice Krško. Razprostira se na podnožji s tršjem ohrastenega holmca po dolgoma ob Savi, ki urno vali svoje šumeče valove proti sosednej Hrvatskej, trgajoč zemljo zdaj na levem zdaj na desnem bregu, delajoč sém ter tja peščene otoke po precej širokej strugi. Stopivšemu iz mesta izpremené se brda v krasno raván, in odpré se mu veličasten razgled po sosednej Štirskjej in Hrvatskej.

Okolica je bila že v starodavnih, prazgodovinskih časih obljudena. Stalo je blizu sedanjega mesta, med vaséma Drnovo in Vihre, keltsko-rimljansko mesto Noviodunum. Istinitost tega mnenja nam svedočijo razne starine iz keltske in rimljanske dóbe, recimo kameni z latinskimi napisi, razne posode, stebri in novi. Iz teh ostankov smemo sklepati, da je bilo mesto jako cvetoče; tod je šla tudi rimljanska cesta. — Tudi krščanstvo se je tú jako zgodaj razširilo. Za časa preganjanja kristijanov je tudi tú mučenikov kri močila zemljo. V tem mestu je za Jezusovo vero kri prelil junaški, petindvajset letni mladenič Pelagij, ki se je porodil v Emoni. Tudi sv. mučeniki Heradij, Pavel in Akvilin z dvema drugima tovarišema so v Noviodunumu za sv. vero svoje življenje dali. Njih spomin se v cerkvi goduje v 17. dan maja. Tudi se pripoveduje, da je v Noviodunumu dlje časa vladal Konstans, sin cesarja Konstantina. V četrtem stoletji je mesto izginilo iz povestnice; razdejali so ga o preseljevanji národov divji Huni ali kak drugi divji narod.

V srednjem veku je bila okolica pod oblastjo Oglejskih patrijarhov, in to v cerkvenem in politiénem oziru. Svoja imetja so patrijarhi izročevali v